

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
iz v Mariboru z pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" $\frac{1}{4}$. — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" $\frac{1}{4}$. — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 31.

V Mariboru 14. novembra 1867.

Tečaj I.

Bralno društvo *)

in jegova knjižnica v zgornji Ložnici na Pohorju.

Spisal

Lovro Stepišnik.

Zgodovina društva.

Bralno društvo in jegova knjižnica se je ustanovila leta 1863. in sicer po sledečem naključju. Ko se je 3. avgusta imenovanega leta obhajala v Mariboru velečastna in sijajna tisočletnica v spomin prvih slovanskih apostolov Cirila in Metoda, sem tudi jaz tamo hitel, da vidim prav narodno velečastno slovesnost, pri kateri se je vdeležilo čez 6000 ljudi. Pri ti svečanosti sem se seznanil z dr. J. Vošnjakom. Pogovarjaje se z njim o raznih stvarih, posebno pa kar se tiče Slovencev in narodnosti, so me tudi vprašali; ali bi kmetje pri nas imeli in brali kake slovenske knjige ali časnike, ali kaj vedo narodnih pesem, povesti o kralju Matjašu, o starih erkvah, gradih in krajih; kake bi bile pri nas šege, noše, itd. na vse sem jim odgovarjal, kolikor sem znal. Ko se poslovim mi rečejo, naj jih večkrat v slov. Bistrici obiščem, kar sem kesnej tudi večkrat storil.

Vsakokrat, ko sem tega častitega rodoljuba obiskal in jim prinesel tudi večkrat kak dopisek za časnike; so mi dali vsikdar ali listek kakega slovenskega časnika ali kako lepo slovensko knjigo, katerih so on čas mnogo dobivali iz Maribora. — Podarili so mi namreč: spominico tisočletnice Cirila in Metoda, kemijo, malega sadjerejca, makrobiotiko in več zvezkov „Čitalnice“. — Ko smo si na ta način že prav lepo številko knjig spravili; so mi rekli, da si moramo napraviti zapisnik (protokol), v kterega se morajo zapisati vse knjige. Ko smo tudi to napravili, so na napredni list tega zapisnika zapisali sledeče lepe in prav važne vrstice.

Nagovor.

„Prva podlaga narodni omiki so šole. V njih se učijo otroki brati in pisati in veliko drugih za celo življenje potrebnih vednosti. Pa otroki le malo let in neredno šolo obiskujejo, potem doma ostajajo, pomagajo pri hiši in v kratkem še to malo pozabijo, česar, so se v šoli naučili. In vendar živimo v takem času, v kterem le ta človek si dobro pomaga, ki vedno v duhu časa napreduje; to je, ki si vedno prizadeva, vse to zvedeti, vsega tega se naučiti, kar se njegovemu stanu, njegovemu delovanju novega in koristnega po drugem svetu skuša in čini. Tudi za kmeta so nastopili slabjši časi, kakor so bili; pa še hujše in slabjše se mu bo godilo, če bode tudi v prihodnje le po starem kopitu ravnal in delal. Poljedelstvo, živinoreja, vinoreja, bučelarstvo, sadjereja in vsako obrtniško delo so posebno v zdajnjih letih z velikimi koraki napredovala. Pazite tedaj, slovenski kmetje! rokodelci in obrtniki, da vas drugi narodi ne bodo čisto prekosili. — Učite se, saj se vam zmirom ponujajo dobre, podučljive knjige. Sezite po njih in jih pazljivo prebirajte od konca do kraja. Ne bodite zanikerni, ne zanemarjajte sami sebe in potem pa, če se vam slabo godi, krivite druge vzroke, prenapete davke, hude čase in vendar ste si po resnici veliko sami krivi, da se vam namesto bolje, zmirom slabjše godi.

*) Ker smo prepričani, da je to jedina prava pot omike za naše kmete, in ker zato iz vsega srca želimo, da bi to srenje druge marljivo posnemale, radi naznanjamo to koristno in hvalevredno društvo.

Le učite se! Noben človek zadosti ne zna, in naj si bo še tako star, ni se mu treba sramovati, še novih znajdeb se učiti. Zvejo pa se vse nove znajdbe po časnikih in knjigah. Samo eden človek za se pa si ne more nakupovati vseh novih knjig in časnikov, katerih se, hvala Bogu, tudi v našem milem domačem jeziku v poduk našemu narodu vsako leto mnogo tiska. Da je pa vsakemu kmetiču in rokodelcu mogoče po malih stroških vse te podučljive knjige za prebiranje v svoje roke dobiti; ustanovljajo se povsod občinske in farne bukvarnice (knjižnice). Za res majhen denar 30 kr. a. v. na leto, dobiva vsaki ud skoz leto vsako knjigo iz knjižnice; in če se niste sami brati naučili, pa je gotovo jeden ali drugi pri hiši, ki zna brati, ta vam naj na glas naprej bere, drugi pa naj mirno poslušajo. — Ali ni to za nedelje in praznike in za dolge zimske večere poštenejše in koristnejše veselje, ko se cele noči po krčmah klatiti, čas zlati zgubljeni, denar za vino in tabak zapravljati, da rečem v kratkem, zapraviti premoženje, poštenje in zdravje, — in še tudi naj boljše — lahko vest. — Ti pa, mala knjižnica! pridobivaj si kmalu prav obilno prijateljstvo, da bodeš rasla od leta do leta in zlahtni sad omike vedno obilnejše svojim družbenikom donášala. Bog te obvari!“

Dr. Vošnjak.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Potvrdilo, in še nekaj raznega.

(Konec.)

K temu še se naj dostavi v pomnež vinorejcem in vlastnikom vinogradov, koji tropine vincarjem prepuščamo. Tu je silno tanke pazljivosti treba, ako se vlastnik noče obrisati in v veliko škodo priti! Znano je vsem, da so tropine tem boljše, čem manj so do čistega izstisnene, za kuhanje žganja. Da tropine bolj sočnate ostajajo, vedo zviti vincarji tako ročno izpeljevati, da človek, ki ni vajen zvijač, potuhnjenosti, laži, ciganije, lumparije in huncfutarije itd. jim ne pride mahoma do grebena. — Saj sem o takošnjem pogovoru enkrat na lastna ušesa slišal ugovor: „Zakaj pa ni gospod pričujoč?“ Magarci! to je vaša poštenost; sram vas bodi, ako še le kapljica poštene krvi v vašem zvitem kobodu, truplu kroži!

Slišite in strmite, kako se ta svinjarija in pregreha godi: Ako so tropine dobro stisnene, in vincar je v sod spravlja blizo kadi v stiskavnici, kjer ne teče mošt v kad v pivnici postavljeno, si jih brž z moštom iz kadi vzetim poliva in pomaka, ko si le nekoliko peto odmaknol. Ali pa hudobni stiskavničarji tako stiskavajo koš, da še tropine prevlažne, presočnate ostajajo; kar se godi s tem, ako se težilo zadosti visoko ne požene, in se torej mora brž vvesti, da nobenega vtiska stiskavnik s težilom vred na koš več narejati ne more. Da bi sami se spomnili in vsedeno težilo više pognali, je prazna nada.

Kadar pa pijani stiskavničarji spoznajo, da po drugih osebah ali celo sam vlastnik težilo više poganjat hodi, pa spustijo stiskavnik tako nizko, da zadnje spodnje vretenko jabelko v žmeku tiči, in se torej ne more vreteno s težilom više pomikati ali poganjati, akoprem na tleh sedi, ker niso prej košu zadosti plovov naložili, da bi stiskavnik odzadaj više ostal. Takrat je celo nevarnost vreteno streti ali polomiti, ako se prav pazljivo in pomalem stiskavnik više ne

poganja, ko se koš razdira, in se dobro s porivavniki, rigli od zadaj na kvišku ne pomaga! — Pa kaj je tim zvitim bučam mar? naj le jim kakošni dobiček cveti in sveti.

Nekteri zlodjevi stiskavničarji celo ploč v koš postavijo, da stiskavnik niže ne more, težilo se pa brz obesi; in tako vse tropine okoli ploha neizstisnene ostanajo v škodo vlastniku, v hasek pa vincarju, koji si potem za se še pijačo nareja in pa več žganja skuha. — Kaj je tu početi? Tropine sebi zadržati, ali pa prav zanesljivega značajnega človeka pristaviti, ali pa sam povsod biti. — Srečen tisti, ki ima takega človeka, in je sam svoj!

Jaz za svoj del sem dosehdob vedno mislil in ravnal tako, da sem raje več dajal in plačeval, kor drugi, ter s tem se nadjal, da mi bodo težaki bolj verni, zvesti vdani itd. toda močno sem se vkanol, in ne le sebi, marveč še drugim sem škodoval, ker sem dnino povišal, dosegel pa nič več kor drugi. Delavce sem dobival kor drugi; in kadar so delavci indaj dela imeli, k meni jih ni bilo, kor k drugim ne, koji so manje plačevali. — Sedaj za 20 let še le vem, da se dobre lastnosti kakor: poštenost, pravica, resnica, zvestoba, snaga, odkritosrčnost, zmernost, rednost, skrbnost, pazljivost, zanesljivost, vernost, zaupljivost, učenost, vbogljivost, vdanost, hvaležnost itd. itd. ne dajo človeku vcepljati, niti z novci niti s stoterimi darovi prikupiti ali dognati. — Take prisme se s tem opravičujejo: Saj ima, naj da! — Kakor bi baš take malopridne bincbalaže moral bogatiti?! — Resnično: Mlado budalo bo staro bodalo! drugo nič. Tako trdi skozi in skozi skušen in prepričan.

Jančar.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

Štev. 60. Rožica slovaška, (slovakische Rosentraube), trs prtličast; listje malo, okroglo, ravno, večidel celo, topozobčasto; veruge k večemu zgornje malo razširjene, peteljna špičasta, potem razširjena na pol odprta; grozd mal, vejast kakor rizlec.

Vr. Bi znal biti, kakor rizlec, v slabi zemlji dober za vino, ker ne potrebuje toliko živeža, kakor močno rastoče trte.

Štev. 61. Modrina ogerska, (blaue Ungartraube), listje srednje, žoltozeleno, pozneje lepo rdečkasto, debelo, mehko, zgubano, malonarezano; grozd velik, rahel, valjekast; recelj dolg, debel; pozno zori.

2. razred: listje s petimi capami.

Štev. 62. Korinta mala bela, (gemeine oder kleine Corinthe, Rosielmi, Weinbeerlein,) kišmiš, franc. Raisen de posse, Corinthe blanche, lat. Vitis corinthiaca.

Trs močen, z mnogimi stranskimi mladikami; listje veliko, podolgosto, debelo, zgubano, srednje narezano, velikozobčasto; veruge, stranske na dnu jajčaste, pri odprtini tesne, peteljna večidel celo zaprta; grozd srednji, dolg; jagode brez pešek in drobne kakor smodika ali svinčene krogle za zajca. Za nas nima vrednosti, je enak veliki beli korinti, ktero na Grškem suše.

Štev. 63. Korinta modra, (falsche Corinthe, franc. Epicer.) Skoraj enaka prejšnji, ne rodi in je pri nas za nič.

Štev. 64. Cappel zeleni, (grüner Zempl od. Langstieler, franc. Claveux.)

Trs močen; listje okroglo, debelo, neravno, zvujano, kratko narezano, topozobčano, žile kocasto volnate, spodej sivokocinasto; veruge stranske razširjene ali tesne, peteljna suličasta, zaprta; grozd velik, prav gost, kepast, posamne jagode velike; recelj prav dolg.

Vrednost. Je sicer precej rodovit, ali za nas nima prevelike vrednosti.

II. vrsta.

Grozdje z drobnimi jajčnokroglimi (rundeiförmig) jagodami, k večemu 6 črt širokimi in 6 črt visokimi.

I. red. Listje nago.

1. razred: listje s petimi capami, žile ščetinaste.

Štev. 65. Burgundec rjavi, ali Rulandec, nemško: graue Burgundertraube, graue Klevner, Ruländer, Viliboner, Kapuzinerkuten, Drusen, Rehfaul, graue Savoyertraube, Mauserl, Rheintrabe; francosko: Auvernas Enfume, Gris commune, Bureau, Pineau gris, itd. lat. Vitis vinifera cuprea, Rulandica griseo-cuprea, Vit. Clavenensis, itd.

Trs srednji, rožje tanko, temnorjavo, črnolisasto, pikasto, kolena 3 — 4 sakrbi. Listje okroglo, 6 palcev veliko, 3 ali 5 capno, večidel na eni strani kratko narezano, končni

cap širok, srčast, s velikimi verugami; stranske cape pravokotno stoječe, sdvojene; peteljna veruga tik petlje zaprta, potem jajčasta, robi se malokedaj tikajo, listni rob je kratko, topo, malokedaj špičasto zobčan, list goraj raven, gubast, temnozelen, spodej svetlo zelen, samo žile nekaj volnate; petlja pri 3" dolga, rdečkasta.

Grozd mal, gost, valekast z kratkim, debelim, rdečkastim reeljem, jagodni receljček tanek, bradovičast.

Jagoda jajčnokrogla, vmazano rdeča ali jeterna, v topli jeseni modrordeča, pikasta, sivo naduhana, prav sočna, sladka ni prijetno okusna, se v obče težko da popisati, in se lahko po neprijetni barvi pozna.

(Dalje prihodnjič.)

Kako konkordatoborci podpisov lovijo. *)

Kmetje slovenski, na kolikor jim še nemškutarija glav zmešala ni, so pametni, ter se dajo radi podučiti, ako se jim le stvar prav po domače in jasno dopove. Ko smo tedaj slišali, da po nekterih krajih celo župani slovenski podpisujejo prošnjo za odpravljenje crkvene pogodbe, nam je brz na misel prišlo, da ti možje gotovo ne vedo, kaj delajo. In taka je zares. Zvedeli smo iz več krajev, kako so slovenski župani in odborniki rovarjem in zapeljivcem na limance šli. — Tako je postopač iz Maribora županu v Razvanju na ušesa klepetal, da prošnja nič druga ne tirja, kakor da se ne povrne več tlaka in desetine. — Župan iz Hočja vprašan, zakaj da je podpisal, odgovori: „Kaj sem vedel, kaj da je notri; drugi so bili podpisani, n podpisal sem še jaz. Rekel je (namreč krivi prerok, ki je prošnjo okoli nosil), da se prosi za-to, naj bi zanaprej nemško v šoli bilo.“ — Ostala dva župana v Hoču še komaj brati znata, in toraj sta od prošnje ravno toliko vedela, kot slepec od belega dne. — Župan Vozeniški je vlovil dva priprosta možaka od sv. Primona na Pohorju, in čujte kako? Županu Primonskemu je rekel, da se prosi samo za-to, naj bi duhovniki posvetne oblasti ne imeli. Čeravno možek priprosti tudi tega prav razumel ni, je vendar podkrižal, da se suknjičarju ne zameri. Pa to še ni vse; rekel mu je Vozeniški župan tudi, naj še za enega odbornikov podkriža, kar je zmoeeni Primonski župan tudi storil. Odbornik to zvedši se je strašno togotil; pa kaj — podpisano in podkrižano je, in revežu se župan smili, da bi tožbo pričel. — Tudi v Lempahu so goljufi dva moža vlovili; ko pa ta dva potem zvesta, kaj sta podpisala, ju tako peče, da več dni ne vesta, kje jima glava stoji.

Taki so podpisi naših kmetov, in sto na eno stavimo, da so se tudi drugi podpisi večidel le po zvijači ulovili. In v takih okoliščinah se drzne Kamiški župan še v svet trobiti, da podpisi nasprotnih prošinj niso veljavni, ker le župani in odborniki, kot izbrani zastopniki ljudstva, v imenu svojih srenj govorijo! — Da slovenski kmetje vsakemu rusastemu postopaču, ki suknjo nosi, verujejo, je sicer žalostno; pa vendar jim to ni toliko zameriti, ker niso v tej stvari zvedeni. Pa ravno zato je ravnanje nemškutarske in crkvi nasprotnne stranke toliko bolj nepošteno in hinavsko, ker slepi ljudi ter jih v greh napeljuje, potem pa po svetu laže rekoč: tudi prosto ljudstvo je z nami enih misli zastran pogodbe! To so oni tihotapei, kterim nobeno sredstvo ni preslabo, da svoje nečimerne želje dosežejo, ki pa v enomer katoličane in dohovništvo obrekujejo, da po kalni vodi ribe lovijo, da branijo napredovanje, in Bog ve kaj vse.

Ne moremo si pa kaj, da našim zaslepljenim ljudem resnice ne povemo. Vi župani in odborniki ste konkordatoborcem le torišče, s kterim mahajo po vašej materi, sv. kat. crkvi; ste pa tudi, čeravno nevedni v teh stvarih, njih hudobije deležni, ker bi bili lahko zvedeli resnico, ko bi bili prašat šli tistih, ki stvar poznajo. Le počakajte; ob drugi priložnosti, ko bi postavim, pri volitvah vi drugega možaka želeli, kot oni; ali ko bi vi svoje narodne pravice tirjali proti njim, vas bodo, kot oguljeno torišče od sebe sunoli, in vam bodo zopet dobri duhovniki, kterih zdaj poslušati nečete.

Dnes smo vam povedali, kako neumno je, da ste svoje podpise dali za stvar, ktere celo ne poznate; prihodnjič vam

*) Prav srčno želimo in prosimo, naj bralci „Gospodarjevi“ zanesljiva sporočila pošljejo o tej stvari vredništvu. Pis.

pa povemo, kaj imajo v sebi prošnje, ki ste jih podpisali. „Bog daj norcem pameti“ — pravi slovenski prigovor; ni bilo še morebiti nikoli časa, kakor je sedanji, da bi se mo-drost tega prigovora bolj skazala bila. U.

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal

Davorin Trstenjak.

Cesar Otto I. imenovani: Veliki.

Eden naj boljših vladarjev rimskonemškega cesarstva je bil Otto I. On je nastopil cesarstvo leta 936. Blizo 20 let so Madžari hudo razsajali po Štajerski deželi, posebno po Slovenskem. Pod svojim vitežkim vodjem Toksusem so prišli celo do Augsburga. Tukaj jih cesar Otto do drobnega potolče. Posebno junaško so se vojskovali Štajerci. Štajerska dežela še je tadaj bila skoro vsa slovenska, samo po gradih in mestih so se že Nemci naselili. Štajerska je tadaj spadala pod Karantanijo (Koroško). Na mesto domačih slovenskih vojvodov so jim nemški cesarji dali nemške. Da so Slovenci na gornjem Štajerskem še za cesarja Ottona stanovali, pre-pričamo se iz imen podložnikov cesarskih, ktere je poklonil duhovniku Dieprehtu na svojem kraljevskem imanju in lastini imenovani: Surik (Zurik, denešnji: Zeuring). Ti podložniki, so se veleli: Usesa (Uzeza), Nesic (Neziz), Drdo drago. (Drido drugo), Sitilas, Esegoy (Ezegoi) Todigoj itd,

Ko je cesar Otto I. Madžare z pomočjo Koroško-Sloven-cev premagal, je črez Koroško (pod ktero je spadal ves Štajar tadaj še slovensk) postavil Nemca vojvoda z imenom Henrika Prepiravea (Zenker). Slovenci so tadaj morali biti stražniki Nemcev proti Madžarom. Nemški saleburški škofovje so se znali cesarju prikupiti. Tadaj sta se v Saleburgu dva škofa prepirala za čast in škofovsko oblast: Fridrik I., ktere-mu so sovražniki oči izbodli, in pa Herold I. Papež Janez XIII. je Fridrika za pravega škofa spoznal. Nemce je že od nekda mikalo po južnih in iztočnih deželah, kakor še današnji čas. Tako tudi cesarja Ottona. Sedmega sušča leta 970. je v laškem mestu Paviji napisal pismo, v katerem je sale-burskemu škofu Fridriku daroval „v službo sv. aposteljna Pe-tra, in svetega spovednika Roperta“ v županiji Markvardovi veliki dvor, kterege so Slovenci imenovali: „Uduleni-duor, to je: U dolini dvor, po nemškem: Nidrinhof to je Niederhof, dvor v dolini — Niederung — stoječi: Ker je cesar v tem pismu (glej Juvavia 183 — 184. Hansiz II. 158) besedo slovensko sam prestavil, je moral on, ali pisavec cesarskega pisma slovenski zastopiti. U dolini dvor je stal blizo Vildona. Dalje je poklonil terg: Lip-nica (Lipniza) saleburškemu škofu, same žive priče, da še so tadaj Slovenci po vsem Štajerju stanovali.

Cesar Otto I. je vmrl 973. Jegov sin Otto II. je postal naslednik. Slovenci so si prizadevali sopet nemški jarem stresiti, zato jih je Otto začel še bolj oslabljal, in je Karantanijo razdelil med 2 vojvoda. *)

Dopisi.

Iz Maribora 12. novembra 1867. ☉ Mariborske čitavnice odbor je naznanil sledeč načrt za zimski tečaj leta 1867—68. 10. i 24. listopada beseda i ples. 8. i 22. grudna beseda i tombola. 29. grudna občni zbor, volitev. 31. grudna večerna zabava. 12. i 26. prosinca beseda i ples. 9. i 23. svečana beseda i ples. 25. svečana ples. 15. i 29. sušča beseda i tombola. 26. mal. travna beseda i ples.

Streljanje s pušico se začne 14. listopada i se strelja vsak četrtek, vsak torek i soboto so pevske vaje. Začetek veselicam je ob 1/2 8. uri zvečer. Upamo, da se bode pri vsaki besedi mnogo gg. članov vdeležilo i da bodo g. pevci k pevskim vajam marljivo prihajali.

Iz Frauhajma 4. novembra. D Predobri naš „Slov. Gospodar“! dovoli mi spregovoriti o dobi tukaj

*) Tako vidimo, da so junaške Slovence, kteri so stanovali do virov Drave po denešnjem Saleburškem, po celem Koroškem in Štajerskem po malem vse razkosali in je do Plača stiholi. Slovensko ljudstvo pravi, da se gora zategavaljo veli Plač, ker so se Slovenci plakali, ko so jih jihovi gospodarji tako daleč doli potisnoli in izrodili.

Vred.

zarež zanimivi, zdaj ko je vse potihnolo, zdaj ko je gospoda t. j. lastniki gorie odšla iz opravljenega branja ali trgatve, kakor pred nekterimi tedni lastovke v toplejše domovanje; minolo je ropotanje vozečih se vinskih sodov ali pučelov k vinogradovim hramom, potihnolo je streljanje možnarjev po vinogradnih vrhih in krik moških, kteri so brente večidel vinjeni in veseli nosili; zares je bilo to poletje in jesen za nas vesel čas zavoljo precej dobre žetve in trgatve, k temu pa so še nam napravili posebno radost naši mariborski čitavniški gospodje Slovenci s svojim priljudnim obiskanjem, s kterim so nas 22. septembra t. l. počastili. Slava Jim zato! Za čast si štejemo kdarkoli je med se dobimo, saj Jihova ljubezen vsakokrat tudi druge naše slovenske sosede iz slov. Bistrice, Ptuja, Hočja, Polskave itd. za seboj potegne. Zato hvala jim; zakaj o taki priložnosti se drug z drugim pogovorimo, kar že v časih dolgo na srcu leži; posebno prijetno je bilo med drugimi tehtnimi govori slišati dijake govoriti o naši domači stvari, kteri so se čudili, da se še nek-teri ljudje ne zavejo, in dremajoči le po tujem gladijo. Zato slava takim dijakom, ker oni bodo kdaj gotovo močna podpora in nada domovine. Živel!

Pred nemškutarji imamo tukej precej mir, če pa kteri le med nas telebi, se pa koj odbije, kakor vržči bob od zida. Pa čudno je, če človek v kaki pisarnici v Mariboru naleteti mora, če po domačem pisarje nagovori, mu od njih na ušesa prileti: „das ist wohl dumm“. Od takega odgovora si človek le misliti more, da oni „dumm“ se naj le koj vlast-nika svojega drži.

Novičar.

Državni zbor.

— V 47. seji drž. zbora je Ljubiša ministra pravo-sodja pital, ali je že skrbel za to, da se sedajni uradniki pravosodja, ki so dozda v Dalmaciji zmirom samo v taljan-skem jeziku uradovali, glede na pričakovane sodbe priseženih možev, že vadijo zapisovati v onem jeziku, kterege govorijo prihodnji priseženi moži t. j. v slovanskem.

Minister denarstva g. Becke odgovori na ono prašanje, ktero se je pred kratkim poslalo ministerstvu kupčijstva, zastran visoke cene pri južni železnici. On zagotavlja, da je že vlada društvo južne železnice opomenola, da mora to napako odstraniti.

Na dnevnem redu je bilo: 1. sporočilo gospodarskega odbora zastran prošnje, da bi se napravila železnica iz Mo-ravske v Česko skoz Iglavo. Odborov predlog in vse prošnje zastran te železnice so se izročile vladi. 2. sporočilo odbora kazenske postave zastran premembe v postavnem načrtu §. 120. drž. post. kterege je gosposka zbornica popravila. Minister vojaštva g. John je zagovarjal stavek, kterege je gosposka zbornica napravila in kteri se tako glasi: Da če vo-jajško poveljstvo to po posebnostih pravnega primerljeja za dobro spozna, more po državnem pravniku voditi in pred-ložiti skrivno obravnavo in da sme vsakega vojaka od feld-vebeljna in vahtmajstra doli, kteri se kot priča k sodnji po-klieče, spremljati častnik.“ Zbornica je glasovalo proti temu predlogu.

Tinti je predložil, naj bi se vpeljala po sili zložba zemljišč. Za ta predlog je govoril tudi dr. Toman.

V 48. seji drž. zbora je naj prej predložil Skene: Naj se izvoli devet odbornikov iz cele zbornice, kteri bi naj na-pravili predloge, kako bi se upeljalo sejanje tabaka v deželah te strani, da bi se ga zadosti dobilo za domačo po-rabo in da bi postal novo blago za izvažanje. — Predlog se izroči navadni obravnavi.

Na dnevnem redu je bilo glavno besedovanje o postav-nem načrtu o plačilu in o oproščenju od štampel-nov pri zložbi zemljišč. — Krzeczunowicz trdi, ta ta stvar ne spada v oblast deželnih odborov, temuč v državni zbor, ker seže v državne denarje. Začne se specijalno bese-dovanje.

Pri §. 1. so se storili trije različni popravni nasveti (Berger, Leoder in Krzeczunowicz) in zatoraj se je tudi sle-deči paragraf spremenil. Glede na to predložil Petrino; naj se vrne postavni načrt odboru, kteri bi ga prenaradil in spet o njem sporočil. Ta predlog se odobri. — Druga reč na dnevnem redu je bilo sporočilo zastran državnega pred-loga, o obravnavi načrta, ki se tiče reda kazenske

pravde. Odobri se odborov predlog, po katerem bi se ta načrt izročil gosposki zbornici in če ga tudi ta odobri, bi se naj predložil potrdbi cesarjevi.

Zadnjič se se je rešilo mnogo prošenj. Pri prošnjah, da se naj odpravi ječa zavolj dolga so govorili mnogi poslanci za nje. Minister pravosodja g. Hye pa naznani, da je že v novem državljskem pravnem redu, kterege bode v kratkem zbornici predložil, odstranjena ječa zavolj dolga. Vse prošnje za to se izročijo ministerstvu pravosodja.

V gosposki zbornici se obravnujejo načrti postav, ki so došli iz spodnje zbornice. Postavi zakonsko in šolsko je izročila v naprejšnji pretres odboru 15 zbornikov. Voljeni so bili sledeči gospodje: Morzin, kard. Rauscher, Auersperg, Meran, Hartig, Lichtenfels, Litvinovič, Mensdorf, Schmerling, Hasner, Vrbna, Hackmann, Miklošič, Szangusko in Blome.

Prihodnji deželni zbor v Hrvaški, kateri se bo sklical, kakor se glasi, na 2. januarja 1868, je sestavljen na sledeč način: 1. iz udov s osebnimi (virilnimi) glasi in sicer iz nadškofov in škofov obeh deželnih ver; za tem iz zagrebškega stolnega prošta; dalje iz vseh pravih viših županov in oskrbnikov velikih županij in iz komeša turopolskega, in zadnjič iz velikašev, kateri po §. 11. deželnega reda imajo pravico glasa; 2. iz 66 zastopnikov ljudstva iz dežele, 45 poslancev iz velikih županij in 23 iz mest in trgov, kateri imajo za to posebne pravice. — 23 poslancev iz vojaške krajine sme samo tedaj v zbor doiti, kedar je bode pozvalo posebno povelje kraljevo. — Zastopniki Dalmacije še bodo le tedaj smeli doiti v hrvaško-slavonski deželni zbor, kedar bodo razmere teh kraljevin po poti zjedinjenja poravnane in od kralja potrjene. Zbor sme samo sklepati, če je več od polovice vseh udov nasočih; sklep je samo veljaven, če glasuje absolutna večina nasočih poslancev. Zastopniki ljudstva ne dobijo podukov in ne plačila; samo oni, kateri ne stanujejo v Zagrebu dobijo povračilo potnih stroškov in vsak dan 3 fl. plače.

Časnik „Slovanska zarja“ pravi: Nemci in Madjari morete vedeti, da bodo avstrijski Slovani še le tedaj celo zadovoljni, kedar vam bodo mogli reči v jednem jeziku: Nas je v Avstriji dve tretjini; merimo se, brojimo se, mi ne potrebujemo mnogo, vam pa tudi ne damo več, kakor vam gre.

— V Meksiki je Juarez spet izvoljen za predsednika republike.

— Pretekli mesec je preteklo 341 let, kar je došla Česka pod habsbursko vladu. 24. oktobra leta 1526 so namreč česki stanovci iz svoje volje volili avstrijskega nadvojvoda Ferdinanda za českega kralja in od onega časa je preminol česka samovlastnost iz zgodovine.

— Od sedmograške meje se piše, da je edno uro pota od Jasij-e precej velika ruska armada nastavljena.

— Njih Veličanstvo naš cesar je odšel 4. t. m. iz Pariza in je prišel 7. t. m. popoldne v Beč. Bečani so ga prav slovesno sprejeli. Potujočega skoz Nemško je pozdravil veliki vojvoda Badenski in posebno slovesno sprejel kralj Vitenberski.

— Iz Zadre se piše, da so občine Budua, Knin in Selva poslane zahvalnico dalmatinskemu deželnemu poglavarju Filipovič-u, ker je vpeljal v šole slovanski jezik.

— Iz Črnogora se čuje, da se tamo delajo zlo velike priprave za vojsko.

— „Novi Pozor“ piše, da je baron Rauch že od vselej bil nasprotnik politični narodni stranki v Hrvaški.

(Brez župana!) Kakor bela Ljubljana že več časa sem, je zdaj od nekoliko dni tudi stotolpa Praga brez avtonomnega poglavarja t. j. brez župana. Mnogozoslužni dr. Belsky dozda jni praški meštanošta (župan) se je svoje častne službe odpovedal. Primoralo k temu skrajnemu koraku ga je postopanje nekega namestništvenega svetovavca o zadevi českega velenja (komandovanja) pri granatniškem krdelu praških mestijanov. Ti imajo namreč več po vojaško vrenjenih krdel za tako imenovano mestijansko stražo. Pri dveh pri ostrostrelcih in pri pešakah se je česki komando že vpeljal. Zdaj so to tudi hoteli granatniki vpeljati in mestni župan kor naj viši poveljnik teh krdel, je v to dovolil „ako bode večina glasov za česki komando.“ Ali peščici velikonomskih fanatikov to, kar je želela ogromna večina, ni bilo po volji in kakor vsikdar so tekli za pomoč k policiji, ki se je za svoje varovance koj krepko potegnola. Neki baron Henninger namestništveni svetovavec župana pismo ostro

pokrega. „Posel z Praky“ pravi kakor da bi bil imel kakega člena c. k. birokracije pred seboj, in mu nalaga, da proti onim granatnikom, ki so česki komando zahtevali, zavede preiskavo. Se ve, da mož poštenjak kakoršen je Bilsky ni mogel kaj takega storiti in tedaj se je županstva odpovedal.

In tako imamo zdaj v Cislajtaniji zanimivo prikazen, da ste dve naj bolj čisto slovanski mesti bela Ljubljana in kraljeva Praga brez župana od prebivavstva izvoljenega. Gotovo krasni sad vladajočega svobodoumija!

Časnik „Olm. Nov.“ piše, da so polski in slovenski državni poslanci krivi dualizma in vseh njegovih posledkov, ker če ti ne bi nezvesti postali vnemu programu, kterege so dobrovoljno prijeli, ne bi se bilo nikdar tako daleko došlo, kakor se je.

— Laška vlada je svoji vojski zapovedala papeževo zemljo zapustiti, Garibalda so v Varignanu zaprli. Francoski časniki pišejo, da je bilo pri zadnjem boju 10.000 garibaldiancev; 800 je ostalo mrtvih in ranjenih, 2000 pa je vjetih; papeževih je 150 mrtvih.

— Čuje se, da Juarez trupa rajnika cesarja Maksimiliana noče izročiti Tegetthofu.

Za Slomšekov spominek

je daroval g. Majhinič Franc župnik pri sv. Martinu blizu Vorberga 5 fl.

Tržna cena

pretekli teden.

	Varaždinu	Mariboru	Celju	Ptuj
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	5 60	5 70	5 90	5 50
Rži	8 60	8 80	8 80	8 80
Ječmena	2 50	3 30	3 20	—
Ovsa	1 70	1 85	1 80	1 70
Turšice (kuruze) vagan	2 60	3 05	2 90	3 50
Ajde	2 70	2 75	3 40	2 70
Prosa	2 60	2 70	3 —	—
Krompirja	1 30	— 90	1 10	1 —
Govedine funt	— 18	— 24	— 22	— 24
Teletine	— 24	— 26	— 24	— 26
Svinjetine črsteve funt	— 28	— 26	— 24	— 24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9 —	10 —	6 90	8 80
„ 18" „	—	5 75	—	—
„ 36" mehkih „	6 —	—	5 —	6 80
„ 18" „	—	3 95	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 40	— 40	— 45
„ „ mehkega „	— 60	— 30	— 40	— 80
Sena cent	1 20	1 —	— 80	1 —
Slame cent v šopah	1 —	—	— 60	— 90
„ „ za steljo	— 80	—	— 40	—
Slanine (špeha) cent	42 —	36 —	32 —	32 —
Jajec, četiri za	10 —	12 —	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 84 kr. a. v.

Ažijo srebra 121.45.

Narodno drž. posojilo 67.—

Loterijine srečke.

V Trstu 6. novembra 1867: 15 90 5 33 84

Prihodnje srečkanje je 20. novembra 1867.

Priporočba.

Na znanje!

Ker nam manjka pripravne kmetijske šole, sem — od več strani prošeni — namenjen, zdrave slovenske fante črez 15 let stare, kateri se že v mnogih razdelkih kmetijstva posebno v vino- in sadjereji djansko uriti in vaditi, pod dobrimi pogoji na svoje posestvo vzeti. Drugo pismo.

Dober kup, pravo in dobro vino pošlje podpisani, med goricami doma, proti gotovini, proti nadavku in tudi proti privzetju (Nachnahme) od zanesljivih znanih naročnikov in kateri so zaupanja vredni.

I. vrste dobra lahka vina iz nizkih vrhov, vedro po 5—7 gold.

II. vrste močnejša vina iz boljših vrhov, vedro od 7—9 g.

III. vrste izvrstna vina iz naj boljših vrhov črez 9 gold.

Kovač, kateri zna kmetijsko orodje izdelovati in popravljati, se pod dobrimi pogoji najame pri

Dominiku Čolniku

na Drvanji, sv. Lenart v Slov. goricah.